אם לא נאמרו חמורות הייתי אומר על החמורות במיתה הא מטומאת שרץ קאתיא ודיו לבא מן הדין להיות כנדון אמר זעירי קלות טומאת שרץ חמורות טומאת מת והכי קאמר אילו נאמר טומאת שרץ ונאמר מעשר ותרומה ולא נאמרה טומאת מת הייתי אומר [קלות] על הקלות בלאו [א] ועל החמורות במיתה ומדקלות על החמורות במיתה חמורות [ב] נמי על הקלות במיתה לכך נאמרו חמורות: כל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח חייבין עליו משום פיגול: (א)תנו רבנן או אינו מביא אלא כיוצא בשלמים מה שלמים מיוחדים נאכלין לשני ימים ולילה אחד אף כל נאכל לשני ימים ולילה אחד נאכל ליום ולילה מנין תלמוד לומר ¹מבשר כל ששירין [ג] נאכלין עולה שאין שיריה נאכלין מנין תלמוד לומר ¹זבח מנין לרבות העופות והמנחות עד שאני מרבה לוג שמן של מצורע תלמוד לומר ²אשר [ד] הם מקדישים לי ° ואתי נותר חילול חילול מטומאה ואתי פיגול עון עון מנותר ומאחר שסופו לרבות כל דבר למה נאמר שלמים מעתה לומר לך מה שלמים מיוחדים שיש להן מתירין בין לאדם בין למזבח [ה] אף כל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח חייבין עליהן משום פיגול [ו]: העולה דמה מתיר את בשרה למזבח ועורה לכהנים עולת העוף דמה מתיר את בשרה למזבח חטאת העוף דמה מתיר את בשרה לכהנים פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים דמם מתיר את אימוריהן ליקרב: ומוציא אני את הקומץ ואת הלבונה והקטרת ומנחת [ז] כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים והדם ר"ש אומר מה שלמים מיוחדין שיש [ח] בו על מזבח החיצון וחייבין עליו אף כל שישנן על מזבח החיצון חייבין עליו משום פיגול יצאו פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים הואיל שאין [ט] על מזבח החיצון כשלמים אין חייבין עליו משום פיגול [אמר מר] כיוצא בשלמים מאי ניהו בכור דנאכל לשני ימים ולילה אחד במאי אתי אי במה מצינו איכא למיפרך מה לשלמים שהן [י] טעונין סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק אלא ¹מאם האכל יאכל הני תרי כללי דסמיכי אהדדי ניהו אמר רבא [יא] (ב)כדאמרי במערבא כל מקום שאתה מוצא שני כללות הסמוכים זה לזה הטל פרט ביניהם ודונם בכלל ופרט: עד שאני מרבה לוג שמן של מצורע: הא מני רבי מאיר היא דתניא [יב] (ג)לוג שמן של מצורע חייבין עליו משום פיגול דברי רבי מאיר אימא סיפא ומוציא אני מנחת נסכים והדם אתאן לרבנן (ד)דתניא נסכי בהמה חייבין עליהן משום פיגול מפני שדם הזבח מתירן ליקרב דברי רבי מאיר אמרו לו והלא [א]אדם מביא את זבחיו היום (ה)ונסכין מיכן עד עשרה ימים אמר להן אף אני לא אמרתי אלא בבאין עם הזבח אמר רב יוסף הא מני רבי היא דאמר לוג שמן של מצורע מתנותיו שרו ליה ומדמתנותיו שרו ליה מתנותיו מפגלי ליה דתניא [ב]לוג שמן של מצורע מועלין בו עד שיזרוק הדם נזרק הדם לא נהנין ולא מועלין רבי אומר מועלין עד שיתן מתנותיו ושוין [ג]שאסור באכילה עד שיתן מתן שבע ומתן בהונות אמרוה קמיה דרבי ירמיה אמר (י)גברא רבא כרב יוסף לימא כי הא מילתא

רש"י

(ז) **ואם לא נאמרו הייתי אומר כו'** ל"ג הכא דליכא למיפרך דיו דהא קלות נמי במיתה: **ואי באכילת מעשר.** קאמר דאם לא נאמרו חמורות הייתי אומר על טומאת שרץ בלאו על טומאת מת במיתה לכך נאמרו טומאת מת חמורות ונאמר בהו לאו דלא תימא בהו מיתה (א) במעשר ואם לא נאמרו [יג] קלות הייתי אומר על החמורות במיתה הא מטומאת שרץ הוא [יד] דאתיא בק"ו (ח): **ודיו לבא מן הדין להיות כנדון.** ולא אמינא בה מיתה אלא לאו: **והכי קאמר אילו נאמר טומאת שרץ ונאמר מעשר.** בלאו כדאיתא ותרומה במיתה כדאיתא ולא נאמר טומאת מת הייתי אומר קלות על הקלות בלאו בטומאת [טו] קלה דשרץ על אכילת קלות כגון מעשר יהא בלאו כדאיתא וקלות על החמורות במיתה וטומאת שרץ על אכילות החמורות כגון תרומה במיתה כדאיתא ומינה הוה גמרינן דמה שרץ קלות על החמורות במיתה אף חמורות [טז] על קלות נמי במיתה דמה לי טומאה חמורה ואכילה קלה מה לי אכילה חמורה וטומאה קלה (וטומאת המת על אכילת מעשר תהא במיתה) לכך נאמרו חמורות טומאת המת על אכילת מעשר שלא תהא במיתה ופירש בה לאו ולא במיתה לומר לך שהיא באזהרה: **או אינו מביא כו'.** רישא דברייתא בת"כ (ט) לענין פיגול קתני יכול לא יהא חייב אלא על השלמים בלבד ת"ל לענין טומאה וינזרו מקדשי ולקמן יליף נותר חילול חילול מטומאה ופיגול בעון עון מנותר: **או אינו.** מרבה אלא כיוצא בשלמים שהרי כלל ופרט [יז] אמור כאן כדמפרש לקמן ונימא מה הפרט מפורש נאכלין לשני ימים כו': **ת"ל מבשר.** ריבויא הוא דכתיב גבי פיגול (ויקרא ז) מבשר זבח השלמים ועלה קאי והנפש האוכלת ממנו עונה תשא: **עד שאני מרבה.** כלומר אחרי שאני מרבה ארבה עמהם אף לוג שמן של מצורע אם פיגל בדם האשם נתפגל הלוג: **תלמוד לומר.** לענין טומאה אשר הם מקדישים גבי וינזרו כתיב: **ואתי נותר חילול חילול מטומאה.** מה טומאה הכל בכלל אף נותר הכל בכלל בנותר כתיב כי את קודש ה' חילל (ויקרא יט) ובטומאה כתיב וינזרו ולא יחללו (שם כב) והדר אתי פיגול עון עון מנותר: **אף כל שיש לו מתירין או לאדם או למזבח.** ועולה ילפא מאימורי שלמים [יט] וכן אימורי כל הקדשים [כ] ובשר כל הקדשים הנאכלין ילפי מבשר שלמים שאין לו מתירין אלא לאדם וחייבין עליו: **כיוצא בשלמים מאי ניהו.** דקתני לעיל או אינו מביא כו' [כא] אלא (ב) כיוצא: **האכל.** כלל מבשר שלמים פרט יאכל חזר וכלל: **הני תרי כללי דסמיכי ניהו.** שלא נכתב הפרט אלא בסוף: **הטל פרט ביניהם.** הכתוב [כב] אחריהם הטל ביניהם ודונם כו' הלכך אי לאו דרבי רחמנא מבשר [כג] תחילה הוה דיינינן ליה במה הפרט מפורש כו': **חייבין עליו משום פיגול.** אם בא עם האשם ופיגל באשם ואף על גב שאשם [כד] היה רוצה יכול להביאו מכאן ועד עשרה ימים כדלקמן אית ליה לרבי מאיר דכי הביאו עם האשם דם האשם הוא המתירו למתן בהונות ושיריו לאכילה שירי הלוג נאכלין כדאמרינן בשמעתא דלקמן [ע"ב]: **אמר רב יוסף** [כה] **רבי היא כו'.** וסבר לה כרבנן דהואיל ואפשר להביא נסכים לאחר זמן אין דם הזבח מפגלן ואפילו הביאן עמו ולוג שמן נמי הא דקתני נמי [כו] פיגול לא שיהא דם האשם מפגלו אלא מתנות שמן עצמו שמזה ממנו שבע הזאות בפנים הם מפגלין אותו אם הזה על מנת לאכול שיריו חוץ לזמנו והוא נאכל ליום ולילה כדמרבינן ליה לקמן [ע"ב] עם שאר קדשי קדשים [כז]: **ומדשמעינן ליה לרבי דאמר לוג שמן של מצורע מתנותיו שרו ליה.** לכהנים דאמר אף על פי שנזרק דם האשם יש מעילה בשמן עד שיתן שבע הזאות של צרכי גבוה הלכך מתנותיו מפגלין ליה שהן מתירין [כח]: **ולא נהנין.** מדרבנן עד שיתן מתנותיו: **ולא מועלין.** דקסבר דם האשם מתירו לכהנים וכל שיש בו שעת היתר לכהנים אין בו מעילה [מעילה ב.]: **רבי אומר מועלין בו עד שיתן** [כט]. שבע הזאות של גבוה אבל מתן בהונות דלאו צורך גבוה הוא ודאי לא פליג רבי: **ושוין.** שאפילו נתן מתנות גבוה אסור הוא [ל] מדרבנן עד שיתן אף מתן בהונות: **אמרוה.** רבנן להא דרב יוסף:

הכא

תוספות

נאכל ליום ולילה מנין. לקמן בסוף דם חטאת (דף נז.) דרשינן מהיקישא דזאת התורה מה שלמים מפגלין כו' ונראה דהאי תנא לית ליה ההוא היקישא דאי אית ליה לא היה צריך לכל הנך ייתורים: **ואתי נותר חילול חילול מטומאה ואתי פיגול עון עון מנותר.** מכאן הוה מצי למידק [לא] לקמן (דף נ:) דדבר הלמד בגזירה שוה חוזר ומלמד בגזירה שוה: **כיוצא בשלמים מאי ניהו בכור.** משמע דבכור דמי לשלמים טפי משאר קדשים ובעלמא אינו כן דאמר (מנחות דף נא:) מה שלמים באין בנדר ונדבה אף כל בא בנדר ונדבה [לב]: **אלא מאם האכל יאכל.** ואע"ג דאמרינן לעיל בסוף פרק שני (דף כח:) בשתי אכילות הכתוב מדבר תרתי שמע מינה מדלא כתיב האכל האכל או יאכל יאכל כדאמר בריש הקומץ רבה (מנחות דף יז:) ומיהו רבי אליעזר דמוקי לה התם בדרשא אחרינא נפקא ליה הך דרשא מקרא אחרינא וכרבא [לג] דמפרש לעיל בסוף פרק שני (דף כח:) כולהו מקרא (אחרינא) [אריכא] ודריש מבשר זבח שלמיו מה שלמים מפגלין ומתפגלין כו' לא כמו שפירש שם בקונטרס מדכתיב זבח שלמים [לד] דמשמע דמקיש זבח לשלמים אלא אהך ברייתא סמיך והקשה ה"ר חיים אמאי שביק לשון הברייתא דהוה ליה למימר מה שלמים מיוחדים שיש להם מתירין בין לאדם בין למזבח ועוד דמלישנא דמפגל [לה] ומתפגלין לא ממעיט [לו] דם דדם מפגל ומתפגל כדתניא בתוספתא (י) דזריקה מפגלת ומתפגלת שהדם מפגל הבשר [לז] ומתפגלת על ידי זריקה אם זרק על מנת לשפוך שירים למחר: **ודונם בכלל ופרט.** ומ"מ צריכי ייתורי דלעיל דמכלל ופרט (כ) לא מרבי אלא הדומה לפרט בכל צדדין [לח]:

מסורת הש"ס

א) ת"כ צו פט"ו ה"ג, אמור פרש' ד ה"ה, ועי' תוס' לקמן צח. ד"ה מה שלמים, **ב)** ב"ק סד: שבועות ה. חולין סו: בכורות נא. ע"ש, **ג)** תוספתא רפ"ה [מנחות טו: ע"ש. מיהו גם במשנה דלעיל דף מג. תנן לוג שמן של מצורע וכו' ורבי מאיר אומר חייבין עליו משום פיגול. ואולי יש לגרוס הכא דתנן לוג שמן וכו' והש"ס קיצר לישנא דמתניתין כמו בכמה שאר דוכתי כמ"ש תוס' סוכה ס. ד"ה בית, עוד שם יג. ד"ה ובהן, וכ"כ עוד שבועות יט: ד"ה שבועות דדרך הש"ס לקצר המשנה שהביא, וכ"כ עוד לעיל כד: ד"ה והרי]. וע' ש"נ אות לח, **ד)** תוספתא רפ"ה דזבחים מנחות טו:, **ה)** [עי' תוס' ר"ה ל: ד"ה ונתקלקלו], **ו)** לקמן ק: כתובות מג.], **ז)** שייך לעמ' הקודם, **ח)** ע"כ מעמ' הקודם, **ט)** צו פי"ג ה"ד, **י)** פ"ג ה"ה, **כ)** עירובין כח.

שינויי נוסחאות

א] בלאו וקלות על החמורות כצ"ל (*ש"מ): **ב] חמורות על הקלות נמי במיתה** כצ"ל (ש"מ): **ג] צ"ל ששיריו** (*ש"מ): **ד] הגר"א גריס אל הקדשים** (ויקרא כב, ג). וכ"ה בת"כ: **ה] בס"י נוסף וחייבין עליהן משום פגול** (*ש"מ): **ו] פיגול מרבה אני חטאת העוף שיש לו מתירין לאדם מרבה אני פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים שיש להם מתירין למזבח ומוציא וכו'.** כ"ז מצאתי בס"י והיא נוסחא אמיתית ולא גרס כלל **העולה כו'** (ש"מ): **ז] ומנחת נסכים ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ונסכים והדם** כצ"ל (ש"מ): **ח] שישנן על מזבח החיצון וחייבין עליהן משום פיגול אף כל כו'** כצ"ל (שמכ"י): **ט] צ"ל שאינן** (ש"מ): **י] צ"ל שכן** (*ש"מ): **יא] צ"ל רבינא** (הגרי"ב, וכ"ה בכי"צ): **יב] גי' כי"ל דתנן.** ועי' מסה"ש אות ג. וע' שפ"א מג ע"א שמיישב גירסתנו. וע' להלן אות לח: **יג] נאמרו אלא קלות** כצ"ל (גליון). **ובדפ"י איתא כלום במקום קלות: יד] הוא דהוה אתיא** כצ"ל (ש"מ): **טו] בטומאה** (ד"ו רפ"ט וש"ח): **טז] חמורות דהיינו טומאת מת על מעשר הקלות נמי במיתה** כצ"ל (ש"מ, וכעי"ז בכי"פ): **יז] ופרט וכלל** (*ש"מ): **יט] נ"א נוסף לפי שאין להם מתירין אלא למזבח** (הגרי"ב וכעי"ז בצ"ק). **ועי' גי' הש"מ באות שאח"ז: כ] הקדשים מאימורי שלמים ילפי לפי שאין להם מתירין אלא למזבח ובשר כו'** (ש"מ וכ"ה בד"ו רפ"ט וש"ח וכיו"ב בכתה"י): **כא] כאן הס"ד ומה"ד אלא מאם האכל והשאר נמחק** (ב"ש). **ועי' ב"ח: כב] הפרט הכתוב אחריהם** כצ"ל (*ש"מ): **כג] מבשר זבח תחילה כו' מפורש כו' ולא הוי אתי אלא בכור** (ש"מ): **כד] שאם רצה היה יכול** כצ"ל (ש"מ): **כה] יוסף הא מני רבי** (*ש"מ): **כו] תיבת נמי נמחק** (*ש"מ): **כז] קדשים דשמעינן ליה כו' הד"א** (כי"י וד"ו): **כח] צ"ל מתיריו** (ש"מ): **כט] שיתן מתנותיו.** (*שמכ"י) **וקר"א כ' דמרש"י נר' שגרס בדברי רבי עד שיתן מתן ז': ל] הוא באכילה מדרבנן** (*ש"מ): **לא] ס"א למיפרך** (ש"מ): **לב] בס"מ נוסף לאפוקי בכור.** ועי' בה"ז: **לג] צ"ל ורבא** (צ"ק, וכ"ה בד"ו). **וע' טוה"ק: לד] שלמים דריש דמשמע** (ש"מ). **[בד"ו רפ"ט שלמי']: לה] דמפגלין** (ד"ו): **לו] צ"ל ממעטינן** (בה"ז וצ"ק): **לז] הבשר אם זרק ע"מ לשפוך שירים למחר ומתפגלת על ידי שחיטה אם שחט ע"מ לזרוק את הדם למחר** כצ"ל ע"פ התוספ' (ח"נ ועש"ב). **וע' זבח"א מסכ"ב: לח] בב"ש נוסף כאן דיבור חדש קטון: מני ר"מ [היא] דתניא. תימה אמאי לא מייתי מתניתין. הס"ד.** ועי' מסה"ש אות ג:

עין משפט נר מצוה

לו א מיי' פרק ה מהלכות מחוסרי כפרה הלכה ד:

לז ב מיי' פ"ב מהלכות מעילה הלכה י:

לח ג מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ג:

תורה אור השלם

1. וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל מִבְּשַׂר זֶבַח שְׁלָמָיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יֵרָצֶה הַמַּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יֵחָשֵׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֺנָהּ תִּשָּׂא:

ויקרא ז, יח

2. דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו וְיִנָּזְרוּ מִקָּדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יְחַלְּלוּ אֶת שֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר הֵם מַקְדִּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה:

ויקרא כב, ב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואי באכילת וכו' דלא תימא בהו מיתה אף במעשר ואם לא נאמרו כלום הייתי: **(ב)** ד"ה כיוצא וכו' כיוצא הס"ד ואח"כ מ"ה הני תרי וכו' בסוף הס"ד ואח"כ מ"ה הטל וכו' ביניהם הס"ד ואח"כ מ"ה האכל כלל וכו' וכלל הס"ד ואח"כ מ"ה ודונם כו' הילכך:

מוסף רש"י

הני תרי כללי דסמיכי. והיכי מצי למידרש מינייהו כלל ופרט וכלל (ב"ק סד:) **הטל פרט ביניהם ודונם בכלל ופרט.** בכלל ופרט וכלל ותרוייהו ביה כל כעין הפרט (חולין סז.) **לוג שמן של מצורע חייבין עליו משום פיגול.** אם פיגל בשחיטת האשם: **שדם הזבח וכו'.** והוי דבר שיש לו מתירין למזבח ונוהג בהן פיגול, וכל דבר שיש לו מתירין יש בו פיגול דגמרינן משלמים: **ונסכיו מכאן ועד י' ימים.** דאמר מר (מנחות מד:) מנחתם ונסכיהם אפילו למחר, אלמא לאו מזבחא נינהו: **אף אני לא אמרתי.** אם פיגל בזבח שיהו הנסכים שיביא לסוף י' ימים מפוגלים, אלא בבאים עם הזבח (מנחות טו:):

שיטה מקובצת

רש"י ד"ה רבי אומר מועלין עד שיתן ז' הזאות של גבוה. נ"ב גליון, דמודה הוא דכיון שניתנו ממנו המתנות שהן צורך גבוה שוב אין מועלין בהן אע"פ שלא ניתן ממנו לבהונות. ע"כ: תוד"ה כיוצא כו' ובעלמא אינו כן. נ"ב וי"ל דהכא איירי לגבי אכילה, להכי מרבינן (הדמים) [הדומים] לאכילה (תוס' מהר"פ ז"ל):